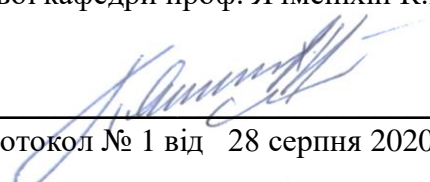

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОЛЕГІУМ»
ІМЕНІ Т.Г. ШЕВЧЕНКА**

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ ТА СОЦІОГУМАНІТАРНИХ
ДИСЦИПЛІН ІМЕНІ О.М. ЛАЗАРЕВСЬКОГО**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач випускової кафедри проф. Ячменіхін К.М.

Протокол № 1 від 28 серпня 2020 р.

**ПРОГРАМА З
ПІДСУМКОВОЇ АТЕСТАЦІЇ
у фомі
КОМПЛЕКСНОГО ЕКЗАМЕНУ**

На здобуття освітнього рівня «бакалавр»,
галузі знань 01 Освіта / Педагогіка
спеціальності 014 Середня освіта (Історія)
Освітньо-професійна програма:
Середня освіта (Історія)

Термін навчання: 3 роки 10 місяців
на основі загальної середньої освіти

2020–2021 навчальний рік

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка (протокол № 1 від 28 серпня 2020 року).

Розробники програми:

Кондратьєв Ігор Вікторович – доктор історичних наук, доцент, професор кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка.

Янченко Тамара Василівна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки і методики викладання історії та суспільних дисциплін Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

Пояснювальна записка

Підсумкова атестація здобувачів вищої освіти ступеня освіти «бакалавр» спеціальності 014 Середня освіта (Історія) здійснюється у вигляді публічного захисту кваліфікаційної роботи або комплексного кваліфікаційного іспиту з профільних навчальних дисциплін. У разі захисту кваліфікаційної роботи вона має бути перевірена на плагіат. Для проведення підсумкової атестації створюється екзаменаційна комісія у складі голови та членів комісії.

Мета екзамену полягає не лише у перевірці знань випускників, їхньої готовності до практичної діяльності, але й у стимулюванні їхнього подальшого самовдосконалення. Планомірна самостійна робота студентів, у тому числі під час підготовки до комплексного державного екзамену, допомагає систематизувати, глибше осмислити і закріпити знання, отримані в процесі вивчення навчальних дисциплін.

До складання комплексного іспиту допускаються здобувачі вищої освіти, які виконали усі вимоги навчального плану та програм запропонованих навчальних курсів, виконали усі науково-дослідної роботи з цих напрямків та пройшли відповідну практичну підготовку під час усіх видів практики.

На комплексний державний екзамен виносяться питання, найбільш важливі для виявлення рівня теоретичної та методичної компетенції майбутнього вчителя та викладача історії. Завдання на іспиті підібрані та сформульовані на основі загальних і фахових компетентностей, що сформувалися у процесі навчання з фаху:

ЗК 01. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

ЗК 02. Здатність зберігати та примножувати культурні цінності на основі розуміння закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство, зберігати баланс між професійним та особистим життям;

- ЗК 03. Здатність активно вчитися впродовж життя й оволодівати інноваційними стратегіями навчання;
- ЗК 04. Здатність виявляти ініціативу, підприємливість, генерувати нові ідеї, визначати та розв'язувати проблеми;
- ЗК 05. Здатність ефективно працювати одноосібно, у складі команди і в мультидисциплінарному оточенні;
- ЗК 06. Здатність використовувати інформаційні і комунікаційні технології.
- ЗК 07. Здатність спілкуватися державною мовою усно та письмово, доносити власну думку іноземною мовою усно та письмово;
- ФК 03. Володіння основами цілепокладання, планування та організації освітнього процесу, моделювання змісту навчання історії відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів;
- ФК 04. Здатність управляти освітніми проєктами, відповідати за прийняття рішень у невизначених умовах та спрямовувати розвиток здобувачів освіти на прогрес і досягнення;
- ФК 08. Здатність до критичного аналізу, діагностики й корекції власної педагогічної діяльності, оцінки педагогічного досвіду;
- ФК 09. Здатність орієнтуватися в історичному часі, застосовувати періодизацію як спосіб пізнання історичного процесу, доцільно використовувати категоріально-понятійний апарат і хронологію історичної науки. Здатність розкривати загальну структуру історичної науки на основі взаємозв'язку основних історичних процесів та постатей;
- ФК 10. Здатність до абстрактного мислення, пошуку, оброблення, аналізу та синтезу інформації з різних джерел;
- ФК 11. Здатність обґрунтовано визначати роль України в загальноєвропейських та світових культурних процесах;
- ПРН 01. Уміння аналізувати й розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у сфері професійної діяльності або навчання;
- ПРН 02. Розуміння значення культури як форми людського існування, здатність цінувати різноманіття та мультикультурність світу і керуватися у своїй діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу і співробітництва;
- ПРН 03. Володіння концептуальними науковими та практичними знаннями та здатністю до критичного осмислення теорій, принципів, методів і понять у сфері професійної педагогічної діяльності та/або навчання історії;
- ПРН 05. Володіння навичками розв'язання освітніх, виховних, розвивальних та науково-методичних завдань, уміння застосовувати найбільш ефективні методичні підходи і сучасні технології навчання історії, виховання і розвитку учнів з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей і потреб;
- ПРН 06. Розуміння специфіки застосування сучасних інформаційних технологій, необхідних для організації освітнього процесу у закладах загальної середньої освіти;
- ПРН 07. Здатність обирати оптимальну комунікаційну стратегію з усіма учасниками освітнього процесу у складних і непередбачуваних умовах, розуміння особливостей комунікації, взаємодії та співпраці в міжнародному культурному та професійному контекстах;

ПРН 09. Здатність продовжувати навчання упродовж життя і вдосконалювати здобуті під час навчання компетентності з високим рівнем автономності;

ПРН 10. Володіння навичками проєктування і реалізації навчальних/розвивальних проєктів, основами управління ресурсами, навичками планування, контролю, звітності в закладах освіти;

ПРН 11. Здатність чітко і логічно відтворювати базові історичні знання, оцінювати нові відомості, факти, події та інтерпретації в контексті формування в учнів цілісної історичної картини світу;

ПРН 12. Розуміння й використання основних сучасних термінів і положень історичних наук та методики їх викладання, а також здатність аналізувати, порівнювати і класифікувати результати діяльності науковців різних напрямків і шкіл. Знання та розуміння історіографії для аналізу сучасних наукових дискусій із проблем вітчизняної та всесвітньої історії;

ПРН 13. Уміння використовувати методологію історії як науки, характеризувати об'єктивно й неупереджено історичні події та постаті різних історичних періодів, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між окремими подіями та явищами на підставі критичного аналізу історичних джерел, інтеграції їх змісту, визнання й сприйняття різноманітності їх оцінок;

ПРН 14. Знання концептуальних основ, структури змісту, форм, методів і засобів навчання історії та вміння розробляти навчально-методичну документацію, необхідну для забезпечення освітнього процесу.

Рекомендована програма складена з урахуванням вимог, що висуваються до здобувачів вищої освіти під час державної атестації, з метою виявлення різнобічних і глибоких знань з циклу фахових дисциплін. На комплексному державному екзамені оцінка сформованості вмінь студента проводиться опосередковано. Критерії її – правильність уявлень студента про функціональний характер того чи іншого вміння, його роль в організації освітнього процесу. Випускник повинен засвідчити уміння застосовувати набуті знання на практиці, орієнтуватися у зміні наукових парадигм в історичній та педагогічній науці.

За умови успішного проходження державної атестації випускнику видається документ встановленого зразка про присудження йому ступеня бакалавра із присвоєнням кваліфікації вчителя історії.

ПРОГРАМА

ПЕДАГОГІКА

ІСТОРІЯ ТА ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ

ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

Історія педагогіки як наука і навчальна дисципліна. Принципи дослідження та вивчення історії педагогіки. Сучасні наукові підходи у вивченні історії педагогіки.

Періодизація розвитку педагогічної думки та освіти в Україні.

Персоналістичний підхід у вивченні історії педагогіки. Видатні українські та зарубіжні педагоги, їх педагогічні погляди та діяльність. Я.-А. Коменський. К. Ушинський. М. Монтесорі. Г. Сковорода. С. Русова. А. Макаренко. В. Сухомлинський.

ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ПЕДАГОГІКИ

Педагогіка як наука і навчальний предмет. методологія і методи педагогічних досліджень. Становлення педагогіки як науки. Об'єкт і предмет педагогіки. Функції педагогічної науки. Основні категорії педагогіки: розвиток, формування, виховання, освіта, навчання, освітній процес. Виховання як суспільне явище.

Структура педагогіки як науки. Зв'язки педагогіки з сучасною системою наук.

Методологія педагогіки як науки. Основні підходи до класифікації видів методологічних знань. Характеристика основних видів методологічних знань у складі педагогіки як науки.

Конкретно-методологічні принципи педагогічних досліджень.

Сутність, функції та основні підходи до класифікації методів наукового дослідження. Характеристика основних груп методів наукового дослідження: емпіричних і теоретичних; соціологічних; математичних; тестування та проєктивних методів.

Структура / логіка / побудови педагогічного дослідження.

Загальні закономірності розвитку особистості. Поняття про особистість, її розвиток та формування. Етапи розвитку особистості.

Чинники розвитку особистості. Спадковість і розвиток особистості. Вплив середовища на розвиток особистості. Внутрішні і зовнішні умови розвитку особистості. Внутрішні суперечності як рушійні сили розвитку. Виховання, навчання і розвиток особистості.

Вікові та індивідуальні особливості розвитку. Вікова періодизація розвитку особистості. Вплив акселерації і ретрадації на розвиток особистості. Особливості виховання учнів середнього і старшого шкільного віку.

Сутність та характеристика основних видів індивідуальних особливостей учнів. Вплив індивідуальних особливостей на розвиток учнів.

Освітній процес. Сутність освітнього процесу. Основні елементи освітнього процесу та їх взаємозв'язок. Рушійні сили освітнього процесу. Цілісність освітнього процесу.

Загальні властивості та закономірності освітнього процесу.

Інновації в педагогіці. Поняття інновації та їх роль у розвитку педагогіки як науки. Класифікація нововведень та характеристика їх видів. Загальні педагогічні інновації. Гуманістична педагогіка.

ТЕОРІЯ ВИХОВАННЯ

Сутність та закономірності процесу виховання. Сутність виховання як педагогічного процесу. Структура та рушійні сили виховного процесу. Мета і завдання виховання. Закономірності виховного процесу. Принципи побудови процесу виховання особистості. Зміст виховання як педагогічного процесу.

Загальні методи виховання. Поняття про методи виховання. Методи, прийоми, засоби виховання та їх взаємозв'язок.

Основні підходи до класифікації методів виховання. Характеристика основних груп методів виховання. Методи формування свідомості особистості: бесіда, лекція, дискусія, переконання, навіювання, метод прикладу. Методи організації діяльності, спілкування та формування досвіду суспільної поведінки: педагогічна вимога, громадська думка, привчання, прогнозування, створення виховних ситуацій. Методи стимулювання діяльності і поведінки: гра, змагання, заохочення, покарання. Методи самовиховання: самопізнання, самостворення, саморегуляція. Генетико-моделюючий метод виховання. Інваріанти реалізації генетико-моделюючого методу виховання. Умови, що визначають вибір методів виховання.

Форми організації виховного процесу. Загальна характеристика форм виховання та їх класифікація. Позакласна виховна робота. Колективні творчі справи.

Колективне планування виховної роботи. Позашкільні заклади в системі освіти і виховання.

Теоретичні засади морального виховання. Сутність і завдання морального виховання. Види моральних відношень як зміст морального виховання.

Етапи формування відношень в процесі морального виховання. Шляхи реалізації морального виховання.

Теоретичні засади естетичного виховання. Сутність, мета та завдання естетичного виховання. Естетична культура та естетична свідомість як компоненти естетичного виховання.

Зміст та джерела естетичного виховання. Характеристика процесу формування відношень в процесі естетичного виховання. Напрямки реалізації естетичного виховання.

Теоретичні засади трудового виховання. Сутність і завдання трудового виховання. Особливості трудового виховання в сучасній школі.

Зміст та джерела трудового виховання. Характеристика формування відношень в процесі трудового виховання. Трудове виховання в школі та позашкільній діяльності. Профорієнтаційна робота в школі.

Теоретичні засади національного виховання. Сутність і завдання національного виховання. Основні принципи реалізації системи національного виховання. Особливості національного виховання в умовах роботи сучасної школи.

Характеристика змісту національного виховання.

Характеристика методів, прийомів та засобів реалізації національного виховання.

Теоретичні засади розумового виховання. Сутність, мета та завдання розумового виховання. Специфіка організації процесу розумового виховання у сучасних дітей та молоді.

Характеристика змісту розумового виховання. Характеристика формування відношень в процесі розумового виховання.

ДИДАКТИКА

Процес навчання, його структура, теоретико-методологічні засади. Дидактика як самостійна галузь науки у складі педагогіки, її виникнення та розвиток. Об'єкт і предмет дослідження дидактики як науки. Завдання і функції дидактики.

Сутність і функції процесу навчання. Структурні компоненти процесу навчання та зв'язки між ними.

Закономірності процесу навчання. Шляхи реалізації суб'єктивних і об'єктивних закономірностей навчання.

Принципи процесу навчання та шляхи їх реалізації.

Зміст загальної освіти. Система наукових знань як змістовна частина змісту освіти. Характеристика емпіричних знань як структурного компоненту змісту освіти. Характеристика теоретичних знань як структурного компоненту змісту освіти.

Сутність, функції та види понять як структурного компоненту змісту освіти. Характеристика індуктивного та дедуктивного методів введення понять.

Навички і уміння як діяльнісна частина змісту освіти. Сутність, функції навичок і умінь. Характеристика загальнонавчальних і предметних навичок і умінь.

Психолого-педагогічна характеристика процесу засвоєння знань, навичок і умінь. Сутність процесу засвоєння знань. Рівні засвоєння знань. Структура процесу засвоєння знань. Характеристика основних етапів засвоєння знань: сприйняття, розуміння, запам'ятовування, використання, узагальнення і систематизація.

Психолого – педагогічні основи процесу формування навичок і умінь. Вправи як засіб формування навичок, умінь та вимоги до їх використання. Структура процесу формування навичок і умінь. Характеристика основних видів вправ: підготовчих, вступних, пробних, тренувальних, творчих, контрольних.

Методи навчання. Дидактичні умови вибору методів навчання. Сутність і функції методів навчання. Прийоми, дії і операції як структурні компоненти методу навчання. Взаємозв'язок методів і прийомів навчання.

Основні підходи до класифікації методів навчання. Характеристика основних груп методів навчання. Методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності та процес їх використання. Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності та процес їх використання. Методи контролю та самоконтролю в навчанні та процес їх використання. Пояснювально-ілюстративний метод навчання та процес його використання. Частково-пошуковий метод навчання та процес його використання. Дослідницький метод навчання та процес його використання.

Дидактичні засоби навчання. Сутність, функції дидактичних засобів навчання. Роль засобів навчання на різних етапах навчального пізнання.

Основні підходи до класифікації засобів навчання. Характеристика та шляхи використання основних засобів навчання.

Шкільний підручник як основний засіб навчання в сучасній школі. Дидактичні функції сучасного шкільного підручника.

Структурні компоненти підручника. Характеристика текстового та позатекстового блоків підручника.

Організаційні форми навчання. Урок як основна форма навчання в школі. Сутність, функції та класифікація форм навчання.

Урок як ведуча форма навчання. Сутність, функції уроку як організаційної форми навчання. Основні підходи до класифікації типів уроків. Характеристика ведучих типів уроків та шляхи їх використання. Комбінований тип уроку та структура його проведення. Урок засвоєння нових знань та структура його проведення. Урок узагальнення і систематизації знань та структура його проведення.

Теоретичні засади проблемного навчання. Сутність, функції та завдання проблемного навчання. Характеристика проблемного типу навчання та таких його структурних компонентів, як: створення проблемної ситуації, формулювання проблеми, висунення гіпотези, доведення гіпотези, формулювання висновків.

Сутність, функції, види проблемних ситуацій та шляхи їх створення.

Теоретичні засади розвиваючого навчання. Сутність та основні завдання розвиваючого навчання. Теоретичний і емпіричний типи мислення людини та їх розвиток в процесі розвиваючого навчання. Прийоми розумової діяльності та процес їх формування у учнів в ході навчання.

Теоретичні засади програмованого навчання. Основні положення теорії програмованого навчання. Характеристика основних видів програмованого навчання та шляхи їх використання.

МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ ІСТОРІЇ

Предмет та завдання курсу методики навчання історії. Методика навчання історії – наукова педагогічна дисципліна, що визначає завдання, структуру та зміст шкільних курсів історії, методи, прийоми та засоби навчання.

Розвиток шкільної історичної освіти в Україні та за кордоном. Зародження та основні етапи розвитку шкільної історичної освіти в Україні. Особливості сучасної шкільної історичної освіти. Етапи розвитку та удосконалення методики вивчення історії.

Розвиток історичної освіти та методики викладання історії за кордоном. Загальне і особливе в підходах до вивчення історії та методики викладання в індустріально-розвинутих країнах світу.

Сучасна система шкільної історичної освіти. Історія як предмет шкільного навчання. Місце історії в навчальному плані школи.

Шкільні навчальні програми з історії. Принципи їх побудови та порядок висвітлення історичного матеріалу в шкільних курсах (лінійність, концентризм, поєднання системності та фрагментарності, хронологічна послідовність, історизм та інше). Основні компоненти змісту та структура програм шкільної історичної освіти.

Підручники, посібники та допоміжна література з історії, їх функції, аналіз структури, змісту, навчально-методичне оформлення.

Історія України, її місце в навчальному плані, покликання. Структура курсу, основні розділи. Основні поняття та ідеї курсу історії України.

Місце та роль краєзнавчого матеріалу, його завдання, зміст, особливості, специфіка викладання.

Курс всесвітньої історії, його завдання та місце в шкільній історичній освіті. Періодизація курсу, структура, етапи його вивчення, відбору матеріалу, його групування та принципи розподілу по навчальних роках.

Процес формування історичних знань, умінь учнів. Роль історичних знань у формуванні світоглядних позицій учнів. Структура та функції історичних знань.

Історичні факти, їх роль у вивченні історії. Види історичних фактів.

Історичні уявлення, їх типи та роль в процесі формування історичних знань. Методика їх створення.

Історичні поняття, їх класифікація та методика їх формування.

Основні історичні зв'язки та закономірності історичного розвитку. Методичні умови засвоєння учнями закономірностей історичного розвитку.

Характеристика розвиваючого типу навчання. Методика та етапи формування умінь учнів в процесі навчання історії в школі.

Методичні основи роботи учителя історії. Засоби навчання – одна з основних умов образного викладу та сприйняття історичного матеріалу, їх класифікація та критерії вибору.

Методика та методичні прийоми навчання історії. Різні точки зору щодо класифікації методів навчання. Критерії їх оптимального вибору.

Система організації вивчення історії. Форми організації навчання історії (урок, гурток, факультатив, товариства та інше). Вимоги до сучасних форм організації навчальної діяльності.

Урок – основна форма організації навчально-виховного процесу школи. Різні точки зору щодо їх класифікації. Нетрадиційні уроки – урок нестандартного мислення вчителя, нова форма організації навчально-виховної діяльності учнів на уроці. Використання передового досвіду педагогів-новаторів.

Перевірка навчальних досягнень учнів. Компетентністний підхід у оцінці навчальних досягнень учнів з історії, мета, завдання та типи. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів.

Позакласна робота з історії. Позакласна робота з історії, її роль в розвитку зацікавленості учнями предметом, пізнавальні здібності дітей. Відмінність позакласної роботи від уроку, її зміст, характерні риси.

Краєзнавча робота в школі, її специфіка, основні завдання та форми проведення.

ПРОЄКТНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ У ЗАКЛАДАХ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Мета та зміст проєктної діяльності в закладах середньої освіти. Особливості проєктів для ЗЗСО. Основи фандрайзингу та грантрайтингу. Аплікаційна форма. Робота з бюджетом. Життєвий цикл проєкту. Філософія Agile як стиль «м'якого» управління проєктом та її інструменти. Робота в проєктній команді, роль лідера.

Міжнародні та вітчизняні програми для галузі освіти. Можливості міжнародних донорів: програми Еразмус+ (зокрема, e-Twinning), Креативна Європа, програма територіального співробітництва країн Східного партнерства та ін. Вітчизняні донори, можливості міської програми «Бюджет участі». Громадська організація як інструмент проєктної діяльності для закладів освіти. Особливості роботи з бюджетом. Роль партнерства в імplementації проєктів для галузі освіти.

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

СТАРОДАВНЯ ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

Стародавня історія України. Першопочатки людського життя на території сучасної України. Палеоліт. Мезоліт. Неоліт. Родоплемінний лад та його особливості. Виникнення скотарства і землеробства. Епоха енеоліту та її основні ознаки. Трипільська культура. Господарство і побут трипільців. Скотарі Степу. Ранній залізний вік. Кіммерійці. Скіфи. Розквіт скіфської держави. Сармати. Грецька колонізація Північного Причорномор'я. Державне, господарське та духовне життя в містах-колоніях Північного Причорномор'я. Боспорське царство. Давні слов'яни. Прабатьківщина слов'ян. Речові пам'ятки давніх слов'ян. Писемні джерела. Суспільне та господарське життя давніх слов'ян. Слов'яни під час Великого переселення народів. Зародження сучасних східнослов'янських народів. Витоки українського народу.

Виникнення та розквіт Київської Русі. Головні джерела вивчення історії Київської Русі. Історіографія проблеми. Виникнення держави у східних слов'ян. «Норманська теорія» походження Давньоруської держави. Боротьба між норманістами й анти-норманістами в дореволюційній російській та українській історіографії. Питання про походження Київської Русі в сучасній історіографії. Етимологія етноніму і етнотопоніму «Русь». Князь Аскольд, його походи на Візантію. Правління Олега. Князь Ігор. Внутрішня політика великокнязівської влади. Полюддя Правління княгині Ольги та князя Святослава. Київська держава

за часів князя Володимира Великого. Завершення об'єднання східнослов'янських племен. Впровадження християнства як державної релігії, його історичне значення. Ярослав Мудрий та його доба. Триумвірат Ярославичів. І з'їзд князів Київської Русі в Любечі 1097 р. та його наслідки. Князювання Володимира Мономаха.

Київська Русь за часів роздробленості та боротьба з монгольською навалою. Питання про розпад Київської Русі в сучасній історіографії. Причини роздробленості Київської Русі та її сутність. Династичний переворот 1139 р. і Всеволод Ольгович. Феодальна війна 1146–1169 рр. Політичний і економічний розвиток Київського, Чернігово-Сіверського, Переяславського князівств середини XII – першої половини XIII ст. Боротьба за київський стіл. Галицька й Волинська землі: утворення і зростання князівств. Піднесення Галицького князівства за Ярослава Осмомисла. Утворення Галицько-Волинської держави. Утвердження Данила Романовича в Галичі. Внутрішня та зовнішня політика Данила Романовича. Наступники Данила Галицького. Останні галицько-волинські князі. Монгольська навала на українські землі. Перший похід монголів на Русь. Вторгнення хана Батия на землі південно-західної Русі. Михайло Чернігівський та його загибель у Золотій Орді. Золотоординське ярмо. Зростання роздрібленості і входження південно-руських земель до складу Великого князівства Литовського.

Політичний устрій, соціально-економічний та культурний розвиток Київської Русі та Галицько-Волинської держави IX – XIV ст. Політичний, соціальний устрій та господарське життя Київської Русі та Галицько-Волинської держави. Освіта. Наукові знання. Школа в Київській Русі. Література («Остромирове Євангеліє», «Ізборники» Святослава, «Києво-Печерський патерик», «Слово про закон і благодать» Іларіона, «Повчання» Володимира Мономаха, «Слово о полку Ігоревім» тощо). Народний епос. Літописання. «Повість временних літ», Київський літопис, Галицько-Волинський літопис. Архітектура. Живопис, фрески, мозаїки. Художні ремесла. Музика і співи. Роль християнства у розвитку культури Київської Русі. Всесвітнє значення культури Київської Русі. Історичне значення Київської Русі та Галицько-Волинської держави.

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ ЛИТОВСЬКО-ПОЛЬСЬКОЇ ДОБИ

Приєднання українських земель до складу Великого Князівства Литовського та їх політичне становище у XIV – першій половині XVI ст. Боротьба Польщі, Угорщини та Литви за Галицько-Волинську спадщину. Входження українських земель до складу Великого князівства Литовського. Політичне становище українських земель після включення до ВКЛ. Кревська унія та зміни у становищі українських земель. Правління князя Вітовта. Городельська унія. Відновлення та остаточна ліквідація Київського та Волинського удільних князівств. Московсько-литовські війни кінця XV – початку XVI ст.

Люблінська унія: причини укладання, зміст та наслідки для українських земель. Передумови та причини Люблінської унії. Люблінський сейм і унія 1569 р. Перехід до складу Польщі Київщини, Волині, Брацлавщини.

Наслідки Люблінської унії для українських земель. Загострення національно-релігійного протистояння.

Етапи формування українського козацтва наприкінці XV – у першій половині XVII ст. Причини виникнення українського козацтва. Перші згадки про українських козаків. Козакування населення прикордоння в першій половині XVI ст. Козацькі реформи Сигізмунда II Августа та Стефана Баторія. Д. Вишневецький. Запорозька Січ та її військово-адміністративний устрій. Походи козаків. Діяльність П.Сагайдачного. Зростання і зміцнення козацького стану на початку XVII ст. Козацько-селянські повстання 1625–1638 рр.

Українська культура XIV – першої половини XVII ст. Освіта у XIV – першій половині XVII ст. Острозька академія. Братські школи. Заснування Київської колегії. Архітектура та образотворче мистецтво. Література. Діяльність І.Федорова в Україні. Книгодрукування кінця XVI - першої половини XVII ст.

ІСТОРИЯ УКРАЇНИ ДОБИ ГЕТЬМАНЩИНИ

Причини, характер та рушійні сили Української національної революції XVII ст. Становище українських земель у Речі Посполитій. Імперська політика польської правлячої еліти на українських землях. Козацтво як виразник політичних, національних інтересів українського народу. Шляхетська колонізація українських земель, поширення фільварково-панщинної системи господарювання, закріпачення українського селянства. Утиски Православної Церкви та української культури. Національно-визвольний, соціальний і релігійний характер Української національної революції. Козацтво, селянство, міщанство, православне духовенство і шляхта в Українській національній революції XVII ст.

Українська національна революція XVII ст.: характеристика головних етапів. I етап (лютий 1648 – червень 1652 рр.): найвище піднесення боротьби, виборення козацькою Україною незалежності. II етап (червень 1652 – серпень 1657 рр.): погіршення внутрішньо- і зовнішньополітичного становища козацької України, прийняття царської протекції та провал визвольного походу в західноукраїнські землі. III етап (серпень 1657 – червень 1663 рр.): громадянська війна і розкол Української козацької держави. IV етап (липень 1663 – червень 1668 рр.): боротьба національно-патріотичних сил за воз'єднання Української держави. V етап (червень 1668 – вересень 1676 рр.): боротьба за відновлення державної незалежності, криза і поразка революції.

Українська козацька держава: основні етапи політичної історії. Українська національна революція XVII ст. і становлення Української козацької держави. Україна на зламі XVII – XVIII ст.: боротьба за державну незалежність. Україна в першій половині XVIII ст.: боротьба за збереження української автономії. Українські землі у другій половині XVIII ст.: інкорпораційна політика російського уряду.

Культура України доби Гетьманщини. Стильові особливості української культури. Бароко, рококо, класицизм. Початкова освіта. Чернігівський, Харківський та Переяславський колегіуми. Києво-Могилянська академія. Наукові знання. Українське письменство. Історичні твори. Книгодрукування. Музика.

Театр. Розвиток українського мистецтва. Архітектура. Скульптура. Графіка. Живопис. Декоративно-ужиткове мистецтво.

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТ.

Українське національне відродження кінця ХVІІІ – початку ХХ ст. Ідейні витоки, зміст та етапи українського національного відродження кінця ХVІІІ – початку ХХ ст. Методологічні дискусії у висвітленні становлення модерної української нації. Загальна періодизація українського відродження (модерного націотворення). Центри українського національного руху під російською та австрійською владою в кінці ХVІІІ – початку ХХ ст.

Реформи 60-70-х рр. ХІХ ст. в Російській імперії та їх наслідки для України. Історичні передумови скасування кріпацтва. Законодавчі акти аграрної реформи 1861 р. та особливості проведення її в Україні. Реформи адміністративно-політичного управління 1860–1870 рр. (судова, земська, міська, військова, фінансова, освітня, цензурна), їх вплив на соціально-економічне та політичне становище України.

Західноукраїнські землі у ХІХ – на початку ХХ ст. Політичне та соціально-економічне становище українських земель у складі Австро-Угорської імперії. Національно-визвольний рух на західноукраїнських землях під час революції 1848–1849 рр. Виникнення перших політичних партій. Становище промисловості та сільського господарства на початку ХХ ст. Кооперативний рух. Діяльність політичних, національно-культурних і військово-спортивних організацій на західноукраїнських землях. Реформа виборчої системи. Боротьба за створення українського університету. Трудова еміграція.

Українська культура в другій половині ХІХ – на початку ХХ ст. Умови розвитку культури української культури під владою Російської та Австро-Угорської імперій у другій половині ХІХ – на початку ХХ ст. Початкова, середня і вища освіта на Наддніпрянщині та західноукраїнських землях. Розвиток гуманітарних та природничих наук. Українська художня література, драматургія і театр. Музичне, монументальне і образотворче мистецтво України.

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТ.

Україна в роки Першої світової війни (1914–1918). Україна в геополітичних планах країн Антанти і Центральних держав. Війна та українські політичні партії і рухи. Головна українська рада. Союз Визволення України. Военні дії на території України в 1914–1917 рр. Українці в арміях воюючих держав. Українські січові стрільці. Політика Російської імперії та Австро-Угорщини на українських землях 1914–1917 рр. Повсякденне життя на фронті і у тилу. Економічні та соціально-політичні наслідки війни для України.

Національно-державне будівництво в Україні за Центральної Ради. Лютнева революція в Петрограді. Утворення Української Центральної Ради. Всеукраїнський національний конгрес. Українізація армії. Вільне козацтво. I Універсал Центральної Ради. Проголошення автономії України. Утворення Генерального секретаріату. II Універсал УЦР. Збройний виступ самостійників.

III Універсал УЦР. Внутрішня та зовнішня політика Центральної Ради після проголошення Української Народної Республіки. Перша війна більшовицької Росії з УНР. Бій під Крутами. IV Універсал УЦР: проголошення незалежності УНР. Більшовицько-російська окупація України. Мирний договір УНР із Центральними державами. Вигнання більшовиків із території УНР. Законотворча діяльність УЦР взимку–навесні 1918 р. Конституція УНР. Причини падіння та історичне значення Центральної Ради.

Основні етапи Української революції 1917–1921 рр. Причини, рушійні сили та періодизація Української революції 1917–1921 рр. Утворення та діяльність Української Центральної Ради. Українська Держава П.П.Скоропадського: її внутрішня та зовнішня політика. Внутрішня та зовнішня політика Директорії УНР. Національно-визвольний рух на західноукраїнських землях. Утворення ЗУНР. Уроки та причини поразки Української революції. Утвердження радянської влади в Україні.

Соціально-економічний розвиток України у 20–30-х рр. ХХ ст. Політичне та соціально-економічне становище в Україні після завершення революції та громадянської війни. Відбудова народного господарства на засадах НЕПу. Україна і утворення Союзу РСР. Українізація: причини, хід та наслідки. Індустріалізація в Україні. Колективізація сільського господарства. Голодомор 1932–1933 рр. Політичні репресії в Україні, утвердження сталінського тоталітарного режиму.

ІСТОРИЯ УКРАЇНИ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХХ – ПОЧАТКУ ХХІ СТ.

Україна в роки Другої світової війни. Приєднання основної частини західноукраїнських земель до СРСР та їх “радянізація”. Початок радянсько-німецької війни. Окупація України військами Німеччини та її союзників. Нацистський окупаційний режим. Рух Опору в Україні. Визволення України. Наслідки Другої світової війни для України. Українська культура доби Другої світової війни.

Україна в середині 1940-х – першій половині 1980-х років: основні тенденції розвитку. Суспільно-політичне та соціально-економічне становище українських земель після закінчення Другої світової війни. Україна в умовах «десталінізації» (1956-1964 рр.) та в роки загострення кризи радянської системи (1965-1985 рр.). Наростання кризових явищ. Шістдесятники. Дисиденти.

Розпад СРСР та відновлення незалежності України. Україна і процес «перебудови» в СРСР. Чорнобильська катастрофа. Лібералізація суспільного життя. Наростання національно-визвольного руху. Етапи економічних реформ та причини їх провалу. Розпад СРСР і проголошення незалежності України. Референдум і президентські вибори 1 грудня 1991 р.

«Революція гідності» 2013–2014 рр. та агресія Російської Федерації в Криму і на Сході України. «Євромайдан» та «Революція гідності», її хід та наслідки. Президентські та парламентські вибори 2014 р. Анексія Криму та події на Сході України. Реакція українського суспільства та світової спільноти. Волонтерський рух.

ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ

ІСТОРІЯ СТАРОДАВНЬОГО СХОДУ

Цивілізації Месопотамії: Шумер, Вавілонія, Ассирія. Археологічні відкриття у долині Тигру та Євфрату (друга половина XIX ст.). Періодизація. Держави Шумеру і Аккаду (кінець IV–III тис до н.е.). Вавілонія у II–I тис. до н.е. Закони Хаммурапі. Ассирійська імперія (I тис. до н.е.), причини загибелі. Культурний розвиток Месопотамії.

Цивілізація Стародавнього Єгипту: соціально-економічний, політичний та культурний розвиток. Джерела з історії Стародавнього Єгипту. Археологічні відкриття. Поняття «Східна деспотія». Сучасна періодизація. Політична історія Єгипту доби Нового царства. Культурні досягнення. Причини занепаду. Перське завоювання.

Стародавній Китай: процес державотворення, суспільно-політичне вчення. Хронологія та проблема періодизація давньокитайської історії. Сима Цянь «Історичні записки». Процес формування китайської народності. Конфуціанство. Легістська модель держави (Шан Ян). Даосизм. Давньокитайські імперії: Цінь, Західна Хань, Східна Хань.

ІСТОРІЯ СТАРОДАВНЬОЇ ГРЕЦІЇ ТА РИМУ

Давньогрецька цивілізація. Періодизація історії Стародавньої Греції. «Гомерівське питання» в історії Стародавньої Греції. Особливості полісної системи. Велика грецька колонізація: причини та напрямки. Греко-перські війни. Особливості розвитку давньогрецької культури. Найвідоміші представники давньогрецької науки.

Елліністична цивілізація. Сутність поняття «еллінізм». Завоювання Александра Македонського. Причини розпаду держави Александра Македонського. Боротьба за владу після смерті Александра Македонського. «Елліністичні монархії» та їх особливості.

Давньоримська цивілізація. Періодизація історії Стародавнього Риму. Заснування м. Рим. Зростання території Римської держави. Диктатура Юлія Цезаря. Принципат Августа. Імперський період в історії Стародавнього Риму. Правління Константина. Причини падіння Західної Римської імперії.

ІСТОРІЯ КРАЇН ЄВРОПИ ТА АМЕРИКИ ДОБИ СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ

Люди і суспільство країн Західної Європи доби раннього середньовіччя. Дискусійні питання періодизації історії Середніх віків країн Європи та Америки. Демографічні процеси Раннього Середньовіччя. Велике переселення народів. Складання основ феодалізму. Становлення королівської влади. Європа в IX–XI ст. Становлення ранньосередньовічної культури.

Люди і суспільство країн Західної Європи доби високого середньовіччя. Особливості феодалізму в країнах Європи. Соціально-економічні, демографічні та

суспільні зміни цього періоду. Становленн міст, розвиток ремесла і торгівлі. Роль церкви у військово-колонізаційних рухах Високого Середньовіччя. Формування станово-представницьких установ. Особливості розвитку культури в країнах Європи доби високого середньовіччя.

Люди і суспільство країн Західної цивілізації пізнього середньовіччя. Еволюція королівської влади та повноважень станово-представницьких установ в європейських країнах. Зародження абсолютизму. Причини кризи феодалізму. Розвиток науки доби пізнього середньовіччя, становлення культури раннього Відродження. Цивілізації доколумбової Америки.

ІСТОРІЯ КРАЇН ЄВРОПИ ТА АМЕРИКИ РАНЬОГО НОВОГО ЧАСУ

Великі географічні відкриття та становлення капіталізму. Дискусійні питання періодизації історії раннього Нового часу. Виникнення капіталістичних відносин в країнах Західної Європи. Великі географічні відкриття та їх наслідки, етносоціальні процеси на території Америки в XV-XVII ст.

Роль Реформації у становленні європейської цивілізації. Особливості політичного та соціально-економічного розвитку Священної Римської імперії. Передумови і причини Реформації. Характер і специфічні риси реформаційних рухів країн Західної і Центральної Європи. Вплив протестантизму на суспільне життя Західної цивілізації. Контрреформація.

Європейські революції та міжнародні конфлікти раннього Нового часу. Події Нідерландської та Англійської революцій, їх внутрішня логіка, етапи державотворення, наслідки та історичне значення. Міжнародні воєнно-політичні конфлікти у Європі XVI–XVII ст., їх вплив на геополітичну ситуацію в Європі.

Культура Відродження. Періодизація та характерні риси культури Відродження. Розвиток науки. Основні представники архітектури, скульптури та живопису Високого Відродження в Італії. Особливості Північного Відродження та його представники.

ІСТОРІЯ КРАЇН АЗІЇ ТА АФРИКИ ДОБИ СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ ТА РАНЬОГО НОВОГО ЧАСУ

Поява ісламу та Арабський халіфат. Особа Мухаммада ібн Абдаллах (570 - 632 рр.). Зародження ісламу. Боротьба Медини та Мекки. Основні положення ісламу. Коран: структура та зміст. Сунна та хадіси. Основи віровчення ісламу та культові настанови. Поява халіфату, перший розкол в ісламі. Халіфат Умаядів (“праведних халіфів”) – Мекканський період (632 - 661 рр.). Халіфат Омеядів (661 - 750 рр.) – Дамаський період. Халіфат Аббасидів (750 - 1055 рр.) – Багдадський період. Зовнішні завоювання. Ісламізація завойованого населення, процес арабізації. Особливості халіфату як релігійного та політичного об’єднання.

Китай у пізнє Середньовіччя: соціально-економічні відносини. Імперія Мін (1368 - 1644 рр.). Соціально-економічний розвиток країни. Аграрна політика. Ремесло та торгівля, міста. Соціальна структура. Зовнішня політика імперії наприкінці XIV-XV ст. Вторгнення маньчжурів. Утворення династії Цин. Імперія Цін (1644-1912 рр.). Система управління та становий лад. Роль та значення

імператорської влади. Економічні відносини. Аграрна політика. Міста та міське населення. Розвиток ремесла та торгівлі. Роль держави. Концепція «серединної імперії» (китаєцентризм). Територіальні загарбання Цинів. Зовнішня політика та «закриття» крани.

НОВА ІСТОРІЯ КРАЇН ЄВРОПИ ТА АМЕРИКИ **(друга половина XVII – початку XX ст.)**

Вестфальська система міжнародних відносин. Вестфальський мирний договір 1648 р. – перший міжнародний договір Нового часу. Характерні риси міжнародної системи. Боротьба Франції за гегемонію в Європі у другій половині XVII ст. Динаміка балансу сил в Європі під час великих війн (війна за іспанський спадок (1701–1714 рр.), Північна війна (1700–1721 рр.), війна за австрійський спадок (1740–1748 рр.), Семирічна війна

Європейське Просвітництво: від теорії до практики. Просвітництво як загальноєвропейський ідейний рух. Ідеологія Просвітництва. Теорії англійських (Дж. Локк), французьких (Ш. Л. Монтеск'є, Вольтер. Д. Дідро. Ж. Руссо та інші), німецьких (Г. Лессінг, Й. Гердер) та американських (Б. Франклін) просвітників. Поняття «Просвітницький абсолютизм».

Велика Французька революція кінця XVIII ст.: зміни в державно-політичному устрої Франції. Історіографії Великої Французької революції, дискусійні питання. Проблема періодизації. Декларація та Конституції Франції. Державно-правові зміни. Оцінка характеру та значення революційних подій для подальшого розвитку Європи.

Розвиток абсолютизму в Австрії у XVIII ст.: правління Марії-Терезії (1740 – 80-ті рр.) та Йосипа II (1780 – 90-ті рр.). Участь Габсбурзької імперії у Семилітній війні. Реформаторська діяльність австрійських урядів та її наслідки.

Чеські землі у складі Австрійської монархії у XVIII ст.: соціально-економічний розвиток та етноконфесійні процеси. Словацький народ під подвійним гнобленням з боку Угорської корони та Віденського уряду. Національне відродження чехів і словаків у другій половині XVIII ст.

Угорщина у складі Австрійської імперії у XVIII ст.: особливості соціально-політичних та економічних процесів. Повстання під проводом Ференца Ракоці, його суспільно-політичне значення.

Політична анархія в Речі Посполитій у першій половині XVIII ст. Участь Польщі у Північній війні. Суспільно-політичні процеси в польських землях у другій половині XVIII ст.: чотирьохлітній сейм, польська конституція (1791 р.), поділи Речі Посполитої (1772, 1793, 1795 рр.), повстання під проводом Т. Костюшка.

Зв'язки південнослов'янських народів з Російською імперією у XVIII ст.: соціально-політичний та етноконфесійний аспект проблеми. Утворення Слов'яносербії та Нової Сербії. Південнослов'янські народи у складі Габсбурзької та Османської імперій у XVIII ст.

Характеристика суспільно-політичного, соціально-економічного розвитку регіону Центрально-Східної Європи у XIX ст. Національні рухи народів Центрально-Східної Європи у XIX ст. Періодизація історії Центрально-Південно-

Східної Європи у ХІХ ст. Характеристика літератури і джерел до історії Центрально-Східної Європи.

Політико-правове становище польських земель у ХІХ ст. Характеристика польського національно-визвольного руху. Польське питання у політиці Першої імперії. Герцогство (князівство) Варшавське. Йозеф Понятовський і польський корпус у Східному поході Наполеона. Віденський конгрес і польське питання. Королівство польське. Соціальна структура польського суспільства у першій половині ХІХ ст. Польське листопадове 1830 – 1831 рр. та його наслідки. Краківське повстання 1846 р. Польське січневе 1863 – 1864 рр. повстання та його наслідки. Реакція європейської спільноти на польські повстання. Політичний, соціально-економічний та культурний розвиток польського суспільства у другій половині ХІХ ст.

Політико-правове становище балканських народів у ХІХ ст. Кримська війна і Балканське питання. Балканська криза 1870-х рр., Російсько-турецька війна 1877 – 1878 рр. і доля балканських народів. Грецький національно-визвольний рух на початку ХІХ ст. Грецьке повстання, Лондонська конференція і утворення Грецької держави. Розвиток Грецької держави у другій половині ХІХ ст. Болгарський національно-визвольний рух у першій половині ХІХ ст. Балканська криза, Болгарське квітневе повстання 1876 р., Російсько-турецька війна 1877 – 1878 рр. і утворення Болгарської автономної держави. Суспільно-політичний та соціально-економічний розвиток Болгарії у другій половині ХІХ ст. Політико-правове становище Сербії у ХІХ ст. Перше і друге сербське повстання і утворення Сербської автономної держави. Російсько-турецька війна 1877 – 1878 рр., Сан-Стефанський договір, Берлінський трактат і здобуття незалежності Сербії, Румунії, Чорногорії. Соціально-економічний, суспільно-політичний розвиток Сербського королівства у другій половині. Політико-правове становище Хорватії, Боснії та Герцеговини у ХІХ ст. Боснійське повстання і Балканська криза. Анексія Боснії та Герцеговини Австрією після Берлінського конгресу. Македонія у ХІХ ст.

«Весна народів» 1848 – 1849 рр. і доля народів Центрально-Східній Європі: Угорське повстання, події у Чехії. Національний, суспільно-політичний та соціально-економічний, культурний розвиток Угорського, Чеського і Словацького суспільств у другій половині ХІХ ст. Соціально-економічний і культурний розвиток Австрійської імперії у першій половині ХІХ ст. Німецько-австрійська війна, австрійська політична криза та утворення дуалістичної монархії – Австро-Угорської імперії.

Об'єднання Німеччини в 60 – 70-ті рр. ХІХ ст. Німецькі землі після революції 1848 – 1849 рр. “Великонімецький” та “малонімецький” шляхи об'єднання Німеччини. Австро-пруське суперництво в об'єднувачих процесах 1848 - 1850 рр. Міністр-президент Пруссії Отто фон Бісмарк та “Конституційний конфлікт”. Переможні війни Пруссії у 60-х рр. ХІХ ст. та утворення Північнонімецького союзу. Франко-пруська війна 1870 – 1871 рр. та утворення Німецької імперії.

НОВА ІСТОРІЯ КРАЇН АЗІЇ ТА АФРИКИ

Колоніальна Індія. Завершення завоювання Індії Ост-Індською компанією. Форми і методи колоніальної експлуатації народів Індії в першій половині XIX ст. Трансформація індійського суспільства. Еволюція колоніальної системи управління Індією. Аграрна політика. Земельно-податкові системи. Перетворення Індії в джерело сировини та ринок збуту англійських товарів.

Створення світових колоніальних імперій (британська, німецька, французька, російська). Формування світової колоніальної системи. Форми і методи колоніальної експлуатації. Перетворення колоніальних та залежних країн у сфери вкладення іноземного капіталу. Колонії та напівколонії. Зародження національного капіталізму та національно-визвольних рухів на Сході на початку XX ст.

НОВІТНЯ ІСТОРІЯ КРАЇН АЗІЇ ТА АФРИКИ

Країни Азії та Африки після Першої світової війни. Зміни в соціальній структурі афро-азіатських країн. Післявоєнна політика країн метрополій щодо колоніальних і залежних країн. Наслідки Першої світової війни для країн Азії та Африки. Ліга Націй та мандатна система. Переділ німецьких колоній. Значення рішень Версальсько-Вашингтонської системи для долі афро-азіатських колоній і напівколоній. Вплив політики Радянської Росії на національно-визвольний рух на Сході в 1918 – 1922 рр. Комінтерн і національно-колоніальне питання. Провідні діячі визвольного руху: М. Кемаль, М.К. Ганді, Дж. Неру, А Сукарно та ін.

Основні етапи розпаду колоніальної системи в Азії та Африці після Другої світової війни. Визвольний рух в Азії 1945 – 1955 рр. Встановлення комуністичних режимів у Кореї, В'єтнамі, Китаї. Проголошення незалежності Індонезії. Утворення Індійського союзу та Пакистану. Визвольний процес в арабському світі. Незалежність Сирії та Лівану. Палестинська проблема. Арабські країни Північної Африки (Лівія, Туніс, Марокко, Єгипет, Судан, Алжир). Ісламська революція. Визволення країн Аравійського півострова: Йемен, Оман, Кувейт, Катар, ОАЕ. Деколонізація Центральної та Південної Африки.

НОВІТНЯ ІСТОРІЯ КРАЇН ЄВРОПИ ТА АМЕРИКИ XX - ПОЧАТКУ XXI СТ.

Наслідки Першої світової війни для Європи та світу. Поразка країн Четверного союзу. Версальсько-Вашингтонська система договорів. Територіальні зміни в Європі та світі. Послаблення європейських країн. Зміцнення позицій США. Вплив “радянського фактору”. Соціально-економічний розвиток європейських країн та США у міжвоєнний період. Міжнародні відносини 20 – 30-х рр. XX ст.

Встановлення фашистських режимів у Європі, їх характеристика. Причини виникнення та поширення фашистського руху в Європі. Встановлення та еволюція фашистського режиму в Італії. Б. Муссоліні. Прихід до влади А.Гітлера. Нацизм. Порівняльний аналіз італійського фашизму та німецького нацизму. Поширення фашизму у інших європейських країнах. Тоталітаризм як суспільно-політичне явище I пол. XX ст.

Друга світова війна: характеристика головних етапів та підсумки війни. Причини та характер Другої світової війни. Періодизація війни. Характеристика головних етапів. “Дивна війна”. Капітуляція європейських країн (Данія, Норвегія, Бельгія, Франція). Рух Опору у країнах Західної Європи. Проблема створення антигітлерівської коаліції та відкриття II фронту. Завершальний етап війни. Капітуляція Італії та Німеччини. Підсумки війни.

Особливості політичного та соціально-економічного розвитку США у 1945 – 2019 рр. Наслідки II світової війни для США. Посилення позицій на міжнародній арені та світовому ринку. Особливості функціонування політичної системи США у II половині XX – на початку XXI ст. Політична історія. Соціально-економічний розвиток країни у 1945 – 2019 рр. Рейганоміка. Соціальна політика Б. Клінтона. США у 2000 – 2019 рр.: внутрішня та зовнішня політика. Роль та місце США у сучасному світі.

Інтеграційні процеси у Європі у 50 – на початку 90-х рр. XX ст. ЄС: досягнення та проблеми. Причини інтеграційних процесів у Європі. Перші кроки у напрямку інтеграції. ЄОВС, Євроатом та “Спільний ринок”. Головні етапи розвитку ЄС. Маастрихтський договір та його реалізація. Сучасна об’єднана Європа: досягнення та проблеми.